

Сьогодні в Україні творчому розвитку дітей надають пріоритетного значення. Одним з ефективних засобів творчо-естетичного та духовно-морального виховання є театральне мистецтво. Мабуть, неможливо точно визначити, коли воно зародилося, як і неможливо назвати вік перших акторів. Проте можемо стверджувати, що театральне мистецтво у кожную історичну епоху захоплювало дітей і спонукало їх до власної мистецької діяльності. У сфері дошкільної педагогіки виховання засобами театру було актуальним упродовж усієї історії існування цієї науки.

Головною метою виховання дошкільників засобами театру є пробудження та збагачення культури почуттів дітей, виховання у них естетичного смаку та творчих здібностей. Залучення дітей до театралізованої діяльності сприяє подоланню психічного перевантаження, гіперактивності, апатії, поведінкових вад.

Немає такої дитини, якій не подобався б театр: лялькові вистави цікавіші за будь-який мультфільм. Якщо ж їх доповнити ще й музикою – враження будуть незабутніми. Здатність до творчості притаманна кожній дитині. Засоби мистецтва театру дають дошкільникам змогу вільного самовираження і у фантазіях, і у формуванні зовнішнього й внутрішнього художніх образів, і в рухах.

Виховний потенціал театального мистецтва надзвичайно вагомий, адже театр здатен переконувати, навчати, сприяти розвитку дитячих почуттів та уявлень про прекрасне у житті, виховувати любов до творчих жанрів мистецької діяльності. Театр – один з найпродуктивніших засобів формування творчої особистості дитини. Долучаючись до цього особливого виду мистецтва, дошкільники розвивають свій художньо-естетичний потенціал, ліпше пізнають себе, вдосконалюються, навчаються долати труднощі, відчують задоволення від власних досягнень та успіхів інших.

КЛАСИФІКАЦІЯ ТЕАТРАЛІЗОВАНИХ ІГОР

Крім ігор - драматизацій з ляльками, власне драматизація, рукавичковий, пальчиковий театр є такі нові види театралізованих ігор, як:

Театр на воді

Театр на пружинах

Театр на коліщатках

Театр кухлів

Театр на олівцях
Театр ложок
Театр масок
Тіньовий театр
Театр на прищіпках
Магнітний театр
Театр на фланелеграфі
Театр у коробці
Театр у дзеркалі
Театр ліхтариків
Театр шарфіків
Театр надувних кульок
Театр тапочок
Театр підколінок
Театр під дощем

Як стверджував відомий педагог В. Сухомлинський: «Діти мають жити в світі краси, гри, казки, музики, малюнка, фантазії, творчості». Саме організація театральної діяльності дітей забезпечує реалізацію цього постулату. Завдяки театральній діяльності діти розвиваються духовно, відбувається становлення їхніх характерів, особистості в суспільстві, проявляються креативні здібності.

Роль театрального мистецтва у формуванні особистості:

*у процесі спілкування з театром зароджуються та розвиваються емоційно – естетичні переживання. Мистецтво театру вчить любити прекрасне, розвиває здатність співпереживати. Підготовка до відвідування театру, оформлення театральної споруди, яскраві вогні рампи, вистава, антракт, оплески, квіти – усе це створює відчуття тривалого свята, учасником якого є кожен глядач;

*співчуття, яке з'являється, коли глядачі дивляться виставу, є передумовою формування емпатичних почуттів – діти живуть інтересами та справами героїв п'єси, визначають своє ставлення до дійових осіб і їх вчинків;

*розвивається пізнавальна культура дитини, розширюються її уявлення про особливості образотворчого та музичного мистецтва, які супроводжують сценічне дійство;

*удосконалюються психічні процеси (пам'ять, уява, мислення), розширюється світогляд та розвивається мовлення. У дітей формується вміння творчого самовираження, розвивається здатність до використання прийомів імпровізації, прагнення до перевтілення, вміння від простого наслідування перейти до творчого самовияву.

Значення театральної діяльності для всебічного розвитку дитини

Театрально - ігрова діяльність відіграє важливу роль у **фізичному розвитку** дитини, адже під час ігор активізуються всі компоненти здоров'я (фізичне, психічне, соціальне, духовне), дитина залучається до показу окремих дій, використовуючи різні рухи під час театралізованих ігор (пантоміма, вправи-імітації, вправи-етюди, хороводні ігри), добирає їх відповідно до характеру персонажа.

Завдяки участі в театральній діяльності у дітей активізується **пізнавальний розвиток**. Зокрема, інтенсивно розвиваються такі пізнавальні процеси, як: сприймання, пам'ять, мислення, увага, уява, що сприймають орієнтації дітей в навколишньому світі. Вміло поставлені вихователем проблемні запитання щодо змісту твору, який розігрують, спонукають дітей думати, аналізувати, робити висновки та узагальнення.

Взаємозв'язок театральної діяльності та **мовленнєвого розвитку** полягає в тому, що діти мають змогу вправлятися у сюжетоскладанні та складанні сценаріїв, вести ігрові діалоги-імпровізації. Під час роботи над виразністю слів персонажів активізується словник дітей, удосконалюється звукова культура мовлення, інтонаційна виразність.

Театральна діяльність є також невід'ємною частиною **художньо-естетичного розвитку** дітей. Під час образотворчої діяльності вони малюють, роблять аплікації, ліплять казкових персонажів, атрибути до вистави, створюють ескізи костюмів, масок, декорацій та спільно з вихователем виготовляють їх.

Як засіб **креативного розвитку** театральна діяльність дає змогу дітям розв'язувати проблемні ситуації як опосередковано, від імені певного персонажа, так і проявляючи творчість під час створення та розв'язання ситуацій, змінюючи події у виставі.

Театралізовані ігри мають **соціально-моральне спрямування**. Через зміст казок, поведінку персонажів дитина висловлює своє ставлення до них, формулює самостійні оцінні судження, дає морально-етичні оцінки героям, розуміє зміст і форму людських взаємин – це доброта, дружба, чесність, сміливість тощо. У дітей формується моральна позиція щодо людського оточення, вони вчаться орієнтуватися в моральних цінностях. Театральна діяльність є джерелом розвитку почуттів, глибоких переживань дітей, засобом їх залучення до духовних цінностей.

Театральні ігри сприяють **емоційно-ціннісному розвитку** дітей, змушують їх співчувати персонажам, співпереживати подіям, які розігрують у виставі, опанувати «азбуку» емоцій для відтворення потрібного казкового персонажа. Метою педагогічної роботи з емоційного розвитку дошкільників є введення дітей у складний світ людських емоцій, виховання емоційної сприйнятливості, чутливості, культури емоційної поведінки, вміння відгукуватися на емоційно насичене середовище.

СТВОРЕННЯ ОСЕРЕДКІВ ТЕАТРАЛЬНО – ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Для успішного емоційного розвитку дошкільників необхідно звернути належну увагу на модернізацію театально – освітнього простору. Так, слід обладнати осередки, які безпосередньо сприятимуть емоційному насиченню життя дитини та забезпечать умови для формування життєвого досвіду, розвитку емоційної сфери та творчих здібностей. Доцільно змодельовати у групах дошкільного закладу:

- осередок театральної діяльності, або **«Куточок казки»**;
- осередок «Маленький актор»;
- осередок корекції та розвантаження «Я – особистість».

Осередок театральної діяльності, або «Куточок казки», має містити різні види театру. Що більше різних видів театру буде використовувати вихователь у своїй роботі, то глибше й ефективніше вони впливатимуть на розумові здібності, почуття й емоції вихованців.

Використовуючи у роботі з дітьми різні види театру, слід організовувати спеціальні практичні заняття, під час яких формувати в дітей уміння й навички роботи з цими видами театру. Скажімо, для навчання лялько ведення проводити практичні заняття «Оживи ляльку». Такі заняття спрямовані на оволодіння дитиною мистецтвом сценічних рухів ляльки, їх узгодження з мовленням та рухами інших персонажів.

У осередку театральної діяльності мають міститися **такі атрибути**, як:

- ширма для показу лялькового театру – легка, зручна, із завісою для зміни декорацій під час вистави;
- різні види театральних ляльок;
- маски, виготовлені дітьми;
- музичні записи.

Осередок **«Маленький актор»** доцільно обладнати фото відомих акторів, фотоальбомом дітей – акторів, масками. Тут варто розмістити «театральну скриню», в якій зберігати елементи костюмів, заготовки для них – різні види тканин; аксесуари: капелюшки, стрічки, брошки, гудзики. Мають бути атрибути, що відповідають інтересам і хлопчиків, і дівчаток.

У осередку корекції та розвантаження **«Я – особистість»** слід розмістити збірки відео сюжетів, мультфільмів, картин, набір світлин та схем із зображенням різного настрою, дидактичні посібники («Кубик настрою», «Мішок крику», «Абетка настрою»), люстерка, дидактичні ігри.

У своїй роботі педагоги використовують різні **форми роботи**, а саме:

- предметно практична діяльність - малювання, ліплення, аплікація, виготовлення ляльок та декорацій;
- проведення розваг, свят, тематичних днів - День казки, День музики, День театру;
- театралізовані ігри, драматизації, пальчикові ігри;
- конкурси, слухання музики.

Дорослим не варто забувати, що саме театральне мистецтво має неабиякий вплив на розвиток художньо-естетичного смаку дітей. Усі діти люблять грати в сюжетно-рольові ігри, беручи на себе певні ролі. Діти із задоволенням виконують ролі мами чи тата, продавця чи лікаря в білому халаті. Але зовсім інша справа – театр. Це не просто гра в особах – це гра для глядача.

ВИХОВНА СИЛА ТЕАТРУ

Як показує досвід, у поєднанні з інноваційними педагогічними технологіями театралізована діяльність слугує для розвитку естетично - емоційної сфери, уяви, рухових, комунікативних, пізнавальних, образотворчих, музичних здібностей, становлення грамотного та багатого мовлення, виховання культури поведінки, артистизму, позитивного емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього, активності, ініціативності, почуття гумору, впевненості у собі, акуратності та дбайливості.

Виконавська діяльність базується на вмінні актора вжитися в образ, максимально точно відтворити його риси, а також передати стан персонажа, його настрій та відчуття. Опановуючи ці вміння, малята розвивають свою спостережливість, емоційне сприйняття, вчаться співпереживати, коректно висловлювати власні емоції, застосовуючи доречні інтонації, жести та міміку. Артистична діяльність виховує у малят впевненість у собі, спонукає відзначити не лише власні успіхи, а й досягнення інших.

Театрально-ігрова діяльність спонукає малят шукати відображення казкових подій у поведінці людей, переносити у реальне життя засвоєні з інсценівки способи розв'язання проблем, ненав'язливо підводить дитину до самостійних висновків, формує вміння диференціювати добро і зло, бажання робити добрі вчинки.

Отже, перевтілюючись у персонажів лялькового театру, діти щоразу мають змогу поринути в атмосферу казковості, відчуті справжні хвилювання і радість, співпереживання, зрозуміти соціальний сенс певних людських учинків і поведінки. Що яскравішими й незвичнішими є ляльки-актори, то оригінальнішим є інтерес дітей до виконання театральних дій із ними. Ляльки можна виготовити спільно з дітьми, батьками. Це дасть змогу урізноманітнити театральну діяльність.

Які новітні електронні пристрої чи іграшки не наповнювали б дитячі кімнати, вони не мають такого значення як іграшки театральні - емоційні й живі, вони здатні викликати в дітей справжні почуття й переживання. А спостереження чи безпосередня участь дітей у театральних постановках дає їм змогу реалістично проживати різні життєві ситуації, приміряти на себе різні ролі й характери.

